

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm
Att: Helena Storbjörk Windahl
Via e-post: li.remissvar@regeringskansliet.se; li.dl@regeringskansliet.se

Stockholm
2023-08-18

Ert dnr
LI2023/02294

Vårt dnr
2023/057

Remissvar angående departementsskrivelsen En säkrare tillgång till vattenreningskemikalier (Ds 2023:9)

Näringslivets Regelnämnd (nedan NNR) har beretts tillfälle att avge yttrande över ovan nämnd remiss och anför följande;

Bakgrund

Utredningen handlar om att bedöma i vilken utsträckning befintlig lagstiftning kan användas för att styra fördelningen av nödvändiga kemikalier för rening av dricksvatten och avlopp vid en bristsituation. Samma typer av kemikalier används också i stort sett av alla industrier som använder kylvatten eller behöver vatten för sina processer eller där det uppstår avloppsvatten som behöver renas i egna anläggningar.

Enligt uppdraget ska förslaget innebära att det säkerställs att kemikalierna i första hand används till dricksvattenproduktion. Utredningen föreslår därför att en ny lag införs. När en allvarlig brist uppstår ska en av regeringen utsedd myndighet kunna besluta om omfördelningar av sådana kemikalier i enskilda fall. Det första steget i en sådan omfördelning är att myndigheten förelägger en aktör att avstå äganderätten till vissa kemikalier. Sådana förelägganden enligt lagen ska kunna kombineras med vite. Det andra steget är att myndigheten beslutar vem som ska tilldelas kemikalierna. På detta sätt uppnås en omfördelning av kemikalier från exempelvis en kommun eller ett enskilt företag till en högre prioriterad verksamhet. Förslaget är vidare utformat så att omfördelningar i första hand ska ske inom den offentliga sektorn, men att det även ska vara möjligt med omfördelning från den privata sektorn.

Den som avstår kemikalier enligt lagen ska få ersättning från staten motsvarande kemikaliernas marknadsvärde med tillägg för den skada som föreläggandet om avståendet i övrigt orsakat ägaren av kemikalierna. Indirekta skador ska inte ersättas.

Konsekvenser

NNR noterar regeringkansliets egna riktlinjer¹ för arbetet med konsekvensutredningar, som hänvisar till konsekvensutredningsförordningens (2007:1244) §§ 6 och 7. En fullständig konsekvensutredning ska således ingå i den aktuella skrivelsen. NNR menar att det finns konsekvenser av skrivelsens förslag som behöver beskrivas mer ingående för att kunna utgöra ett fullgott underlag för beslut.

I skrivelsen anförs bland annat att *"Eftersom lagen innehåller en skyldighet att i vissa fall lämna uppgifter till ansvarig myndighet kan det uppstå administrativa kostnader för företagen."* NNR menar att dessa administrativa kostnader behöver specificeras och beskrivas till sin storlek (kronor) och natur. Underlaget behöver kompletteras i detta avseende.

I skrivelsen anförs på sidan 160:

"Utredningen har inte tillgång till närmare statistik över hur många företag som är verksamma inom de aktuella branscherna som använder vattenreningskemikalier."

NNR menar att antalet berörda i olika branscher är centralt för att kunna bedöma konsekvensernas omfattning och allvar. Skrivelsen behöver kompletteras med sådan statistik för att kunna utgöra ett fullgott underlag för beslut.

I skrivelsen anförs på sidan 163:

"Försörjningskedjorna när det gäller vattenreningskemikalier och andra relaterade produkter och tjänster är komplexa och ett föreläggande om avstående av sådana kemikalier kan få följdverkningar för företag i flera led. Till exempel kan företag som till följd av ett föreläggande om avstående inte fått en avtalad leverans av kemikalier helt eller delvis behöva pausa sin verksamhet. Detta företag kan i sin tur producera en produkt som är nödvändig för produktionen i en annan verksamhet. Företag som indirekt drabbas av konsekvenser av ett föreläggande enligt lagen har enligt förslaget inte rätt till ersättning från staten. De nämnda företagen skulle därmed kunna drabbas av ekonomiska konsekvenser."

Några exempel på det som ovan tas upp skulle, enligt NNRs uppfattning, kunna vara cementproduktion och produktion av pappersmassa. Vid cementproduktion används i vissa avseenden samma kemikalier som vid vattenrening. Om cement inte kan produceras, p.g.a. en mer omfattande och långvarig kris i försörjningen av vattenreningskemikalier, kan detta få långtgående konsekvenser för bostadsproduktionen i Sverige. För att producera pappersmassa behöver vatten som används i produktionsprocessen kunna renas, innan det släpps ut. Om pappersmassa inte kan produceras påverkas all verksamhet som förbrukar papper, exempelvis bokhandeln. Detta är två exempel på branscher som kan påverkas vid ett genomförande av förslaget och vars konsekvenser behöver specificeras och beskrivas till sin storlek (kronor) och natur.

Även konkurrensförhållandena för svenska företag gentemot producenter i andra europeiska länder kan komma att påverkas. Denna typ av påverkan behöver också specificeras mer i detalj.

NNR noterar vidare följande skrivning i departementsskrivelsen: *"Utredningen anser att Livsmedelsverket bör ges i uppdrag att vidareutveckla den befintliga vägledningen så att denna blir mer heltäckande. Det bör också övervägas om det i vägledningen kan tydliggöras hur prioriteringar ska göras i förhållande till industrins behov."* NNR håller med om att prioriteringsordningen mellan olika verksamheter som behöver vattenreningskemikalier för

¹ https://www.regelradet.se/wp-content/uploads/2017/04/Riktlinjer_för_arbetet_med_konsekvensutredningar.pdf

sin verksamhet är en viktig del i de förslag som läggs fram i skrivelsen. Den del i prioriteringsordningen som spelar störst roll för de olika berörda branscherna är så kallade ”övriga avlopp”. Hur företag i olika berörda branscher ska drabbas sinsemellan i en krissituation är en viktig fråga att klargöra. Den myndighet som blir ansvarig behöver ha en tillräckligt bred kunskap om samtliga berörda branscher (utöver livsmedelsbranschen) för att kunna göra en balanserad bedömning. NNR efterfrågar en bred analys om vilken myndighet som skulle kunna vara mest lämpad för uppdraget, innan ärendet tas vidare för beslut.

Slutsats

NNR finner att departementsskrivelsen behöver kompletteras i vissa avseenden, som tas upp ovan, för att kunna utgöra ett fullgott underlag för beslut.

Näringslivets Regelnämnd

August Liljeqvist